

Til
Det Kongelige Miljøverndepartement
Avdeling for kulturminneforvaltning
Boks 8013 Dep
0030 Oslo.

Hole 26/06 – 02.

**Høringssvar fra Norsk folkedraktforum. – NOU 2002:1 Fortid former framtid –
Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk.**

Norsk folkedraktforum er en interesseorganisasjon for enkeltpersoner som arbeider for at vår folkedraktarv skal komme best mulig til syne i vår bunadbruk i dag.

Ut fra vårt ståsted gir vi følgende kommentarer til utredningen:

Del I: Verdigrunnlag og hovedlinjer i en ny kulturminnepolitikk

2 Kulturminner og kulturmiljøer – hvilke verdier representerer de?

Tekstiler, i denne sammenheng spesielt klær er en viktig del av vår materielle, løse kulturminner. Norske folkedrakter har fått en helt spesiell stilling i vår befolknings bevissthet gjennom vår bruk av bunader. Denne delen av folkeminne og folkekunst finner en i dag ikke bare i spesielle miljøer, men i hele befolkningen. "alle" bruker bunad. Noen har regnet ut hvor mye penger den norske befolkning legger i sin bunadbruk, det er imponerende tall. Hva dette betyr av identitetsbygging, tilhørighetsfølelse, ivaretagelse av håndverk, nærhet til historien, stolthet og glede over å kunne skape noe varig... osv.....osv.....for den enkelte og samfunnet? Det er verdier som er komplisert å prøve å regne ut. Men bevis for at verdien er stor ser vi hele tiden, ved barnedåper, konfirmasjoner, bryllupper, 17mai Og verdien er ikke bare i kroner.

Folkedraktene, det gamle draktmaterialet som både er i museenes eie og i privat eie er grunnlaget for vår bunadbruk i dag. Mister vi/ødelegges det gamle draktmaterialet og kunnskapen om det, mister vi grunnlaget for den bunadbruk og identitetsfølelse vi i dag har. Folkedrakt og bunad ikke er isolerte kulturminner, de står i sammenheng med de andre materielle kulturminnene og de står "nært" inn til menneskets både kropp og tanke. Derfor mister vi en meget viktig del av helheten hvis vi i vår streben etter å ta vare på historien utelater tidligere menneskers klesbruk.

3. Visjon, mål og strategier for en ny kulturminnepolitikk.

Det er veldig variabelt i hvilken grad og på hvilken måte vårt folkedraktmateriale blir tatt vare på. Visjonen må være at det blir tatt vare på og at det både skal fortelle oss historien og at det skal være grunnlaget for vår bunadbruk i dag.

Dette betyr at folkedraktmaterialet i Norge må registreres og konserveres på en forsvarlig måte. Det skal undervises om det og det skal forskes på det. Slik kan vi lære om materialene, håndverkene, sed og skikk, osv.

Del II: Forslag til tiltak.

4 Kulturminner og kulturmiljøer som fellesskapsverdier i et lokalsamfunn.

Folkedrakten er på en måte et av bevisene for lokalsamfunnene. Det har å gjøre med at forskjellige geografiske områder dannet særegne draktskikket ut fra sine lokale forhold. Så slik som bunaden bygger identitet bygger den og lokal tilhørighet. Derfor må lokalsamfunnet og føle/ha et ansvar. Imidlertid sssammenfaller ikke alltid draktområdene med kommunegrensene. Dette må en ta hensyn til. Tekstil og folkedrakt må spesielt bemerkes som viktig ansvar innen kulturminne. Det er og viktig å understreke at alle områder har sitt folkedraktmateriale, ikke bare utvalgte bygder (Hardanger eller Setesdal).

5. Rettighetshavere. Mesteparten av folkedraktmaterialet er i privat eie. Mye er registrert av Bunad- og folkedraktrådet, mye ikke. Dette er et vanskelig felt, men det offentlige bør i hvertfall kunne tilby trygg oppbevaring.

6 Frivillig arbeid. Norsk folkedraktforum er et direkte resultat av det grunnleggende teoretiske arbeid som Bunad- og folkedraktrådet har gjort. Enkelpersoner har forsket på folkedrakt og fått sitt arbeid vurdert av dette rådet. Etter hvert oppsto behovet for en egen organisasjon. Men vi har ingen offentlig støtte, ikke noe sekretariat. Vi har en stor kunnskap om folkedrakt og våre medlemmer er resurspersoner i lokalsamfunnene. Slike som oss trenger off. øk støtte.

Det bør knyttes betingelser til den off. støtte i forhold til seriøsitet i arbeidet organisasjonen gjør.

7. Museene i kulturminnearbeidet. Det spanner fra Folkemuseet Bygdøy med en ypperlig folkedraktutstilling, til Ringeres Museum med litt tekstil som er gjemt på loftet under kritikkverdige forhold. Alle distriktsmuseer må ha trygge oppbevaringsmuligheter for tekstil. De må se sitt ansvar og for tekstil og folkedrakt.

8. Juridiske virkemidler. I hvilken grad kan man bruke jussen for å trygge folkedraktmaterialet? Det er mulig det er et overraskende eller vanskelig spørsmål,, men det må reises.

9 Styrking av de økonomiske virkemidlene. Tradisjonelt så er det lav økonomi knyttet til det kvinner driver med og til tekstil. Så det blir dobbelt ugunstig. Sett fra vårt synspunkt ville bare det å bli satt på lik linje med annet kulturminne antagelig gi et bedre økonomisk grunnlag.

10 Organisering av den offentlige kulturminneforvaltning.

For oss som er opptatt av folkedrakt, finner vi det merkelig at Bunad- og folkedraktrådet ikke blir brukt i formell sammenheng med den offentlige kulturminneforvaltning og museenes ansvar pr folkedrakt.

11 Kunnskap, forskning og kunnskapsspredning. Folkedraktområdet ligger til de grader til rette for skole og barnehage når det gjelder spennende kunnskapsformidling. Men det kan ikke satses bare frivillig å ubetalte krefter.

Betydningen av å ta vare på gamle håndverk er innlysende og mye er gjort, men er tekstil/folkedrakt i varetatt?

12 Registre og miljøovervåking. Tilgjengelige registre må bygges opp etter hvert som draktregistreringen skjer.

Regler for oppbevaring av tekstil materiale må følges/kontrolleres.

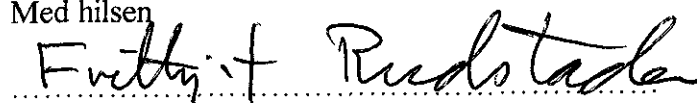
13 Internasjonalt samarbeid og utviklingsarbeid. Det sskjer noe samarbeid på drakt de nordiske landene i mellom. I utredningen vil en og her påpeke at blant de konkrete eksempler/tiltak som er nevnt finnes ikke noe om tekstil eller drakt.

14 Økonomiske og administrative konsekvenser. Mer penger øker sjansen for å få gjort mer. Men det er viktig å finne prinsipper for bruk av disse pengene slik at de og gir økonomi tilbake. F.eks på frivillige organisasjoner. Det må sikres at samfunnet får en ønsket ytelse tilbake. Dugnadstankegang er fortsatt farbar vei.

Administrativt vil vi peke på viktigheten av at det offentlige samarbeider bedre innad. Vi ser eksempler på at det offentlige yter økonomi til folkedraktarbeidet på den ene siden, samtidig som dette arbeidet undermineres ved at det offentlige yter penger til arbeid som ødelegger for folkedraktarbeidet.

Håper vi med dette innspill greier å sette tekstil/klær på kartet!

Med hilsen

Frithjof Rudstaden. Leder Norsk folkedraktforum.

Adr Tøndersv.3, 3530 Røyse.